

เหตุกัตตุวจาก และเหตุกัมมวจาก

เหตุกัตตุวจาก มีปัจจัย ๔ ตัว คือ เณ ฌย ฌาเป ฌาปย เรียกโดยรวมว่า เหตุปัจจัย
หลักการลงเหตุปัจจัยหลังธาตุ

เหตุกัตตุวจาก

- ลง เณ, ฌย ปัจจัย หลังธาตุ อุ, อู เช่น ภู, สุ ภาเวติ ภาวยติ สาเวติ สววยติ
- ลง ฌาเป, ฌาปย หลังธาตุ ที่มีสระ อา, อิ, อี, เอ เป็นที่สุด เช่น ทา, สิ, สี่, เฌ
ฌาเปติ, ฌาปยติ, ทาเปติ, ทายปติ ชิ ชยาเปติ ชยาปยติ
- ลง เณ, ฌย, ฌาเป, ฌาปย หลังจากธาตุที่มีสระหลายตัว เช่น ปจ, กร
- ไม่ลง นิคคหิต ใน เณ, ฌย ปัจจัย โภเชติ/ โภชยติ/ เกเทติ/ เกทยติ
- ในหมวด รุฑ ธาตุ ลงนิคคหิตอาคม ให้ลงเฉพาะ ฌาเป ฌาปย
เช่น ภูฏชาเปติ / ภูฏชาปยติ/ ภินทาเปติ/ ภินทาปยติ

ประโยคตัวอย่างในเหตุกัตตุวจาก

ธาตุที่เป็นสกัมมธาตุ

อ.บิดา ยังบุตร ให้ศึกษาอยู่ ซึ่งศิลปะ ฯ
ปีตา ปุตตํ สิปป์ สิกขาเปติ ฯ

ธาตุที่เป็นอกัมมธาตุ

อ.พระสารีบุตร ยังราหุลกุมาร ให้บวชอยู่ ฯ
สารีปุตโต ราหุลกุมารํ ปพฺพาเชติ ฯ

เหตุกัมมวจาก

เมื่อประกอบเป็นเหตุกัมมวจาก ธาตุบางตัวต้องลงปัจจัยประจำหมวดธาตุ

เช่น สีว วู กิ ชิ ชินาปิยเต

ธาตุบางตัวจะลงก็ได้ ไม่ลงก็ได้

เช่น พุฑ, สุ, ญา โปธาปิยเต พุชฌาปิยเต

ธาตุบางตัวจะไม่ลงปัจจัยประจำหมวดธาตุเลย ฯ

เช่น ปจ, กร, ตน, จุฑ ปาจาปิยเต

ประโยคตัวอย่างในเหตุกัมมจาก

ธาตุที่เป็นสกัมมธาตุ

อ. ศิลปะ อันบิดา ยังกบุตร ให้ศึกษาอยู่ ฯ

ปีตรา ปุตต์ สิปปี สิทธิขาปิยเต ฯ

ธาตุที่เป็นอกัมมธาตุ

อ.ราหุลกุมาร อันพระสารีบุตร ให้บวชอยู่ ฯ

สารีปุตฺเตน ราหุลกุมารो ปพฺพชาปิยเต ฯ

แบบฝึกหัดท้ายบท

จงแปลเป็นมคธ

๑. อ.บิดา ยังกบุตร ให้คิดอยู่ ซึ่งปัญหา ฯ

๒. อ.ปัญหา อันบิดา ยังกบุตร ให้คิดอยู่ ฯ

๓. อ.เศรษฐี ยังทาส ให้หมั่นตั้งอยู่ ซึ่งภิกษุ ท. ฯ

จงแปลเป็นไทย

๑. กสโก ปุตต์ สกุณ คณหาเปติ ฯ

๒. กสเกน ปุตต์ สกุณา คณหาปิยนเต ฯ

๓. เสฏฺฐินา ทาสํ ภิกฺขุ นิมฺนตาปิเยรํ